

Nr 18.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 8 januari 1954 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 37, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) lag om ändrad lydelse av 45 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt
- 3) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

I fråga om propositionens huvudsakliga innehåll må här anmärkas följande.

I propositionen föreslås att inkomst av fastighet, som äges av bostadsförening eller bostadsaktiebolag, skall beräknas enligt den förenklade schablonmetod, som redan genomförts för en- och tvåfamiljsfastigheter. Intäkten skall sålunda upptagas till 3 procent av fastighetens taxeringsvärde, varefter avdrag medges för räntekostnader för lånat kapital i fastigheten.

Medlem i bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag skall beskattas endast om han hyrt ut sin lägenhet. Inkomstberäkningen skall i sådant fall ske efter regler, som i huvudsak överensstämmer med de nu gällande.

Ovannämnda vid propositionen fogade författningsförslag är av följande lydelse.

1) Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 24 § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom. och 45 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 — sistnämnda författningsrum enligt dess avfattning jämlikt lagen den 5 juni 1953, nr 399 — samt anvisningarna till 19 §, punkterna 2 och 3 av anvisningarna till 24 §, punkt

1 av anvisningarna till 36 §, punkt 2 av anvisningarna till 38 § och punkt 1 av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *att* till 24 § samma lag skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., av nedan angiven lydelse, *att* till anvisningarna till 39 § nyssnämnda lag skall fogas en ny punkt, betecknad 3, av lydelse som i det följande angives *samt att* punkt 5 av anvisningarna till 25 § och punkt 2 av anvisningarna till 45 § kommunalskattelagen skola upphöra att gälla.

24 §.

1 mom. Till *intäkt* av annan fastighet skall, där ej annat föränledes av vad nedan i andra stycket eller 2 eller 3 mom. stadgas, hänföras vad av fastighet här i riket, som taxerats såsom annan fastighet, kommit ägaren till godo, såsom:

hyresvärdet av — — — frälseränta.

Har fastighet — — — av 30 § 2 mom.

Förmån av — — — särskilt redovisas.

3 mom. Har fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag och har fastigheten uteslutande eller huvudsakligen använts för beredande av bostad åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare, skall såsom intäkt av fastigheten upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat tre procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret. Finnes ej taxeringsvärde åsatt för året näst före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som gällt för åsättande av taxeringsvärde för året näst före taxeringsåret.

Att inkomst som medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna sin egenskap åtnjutit i vissa fall skall räknas såsom intäkt av kapital, därom stadgas i punkt 2 av anvisningarna till 38 §.

(Se vidare anvisningarna.)

25 §.

1 mom. Från bruttointäkten — — — liknande avgäld.

3 mom. I fråga om fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 eller 3 mom., må avdrag icke göras för andra omkostnader än för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Har fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 mom., delvis använts i ägarens rörelse, skall räntan och avgälden minskas med den del därav, som kan anses belöpa på den i rörelsen använda fastighetsdelen.

(Se vidare anvisningarna.)

45 §.

Genom fastighetsskatten — — — fastighetsskatt beskattats.

Rätt till förenämnda avdrag skall tillkomma fastighetens ägare. Dock skall ägare av strömfall med skyldighet att bidra till kostnaden för regleringsföretag tillgodonjuta den del av avdraget för regleringssamfälligheten tillhörig regleringsdamm, som motsvarar den på strömfall belöpande andelen av nämnda kostnad.

Har fastighet — — — ägt fastigheten.

Avdraget skall — — — gällande taxeringsvärdet.

(Se vidare anvisningarna.)

¹ Senaste lydelse av 24 § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom., punkt 2 av anvisningarna till 24 § och punkt 1 av anvisningarna till 36 § se 1953:404, av anvisningarna till 19 § se 1950:308, av punkt 3 av anvisningarna till 24 § se 1930:190 samt av punkt 1 av anvisningarna till 54 § se 1934:294. Betr. nu gällande lydelse av punkt 2 av anvisningarna till 45 § se 1930:190 samt betr. lydelsen fr. o. m. den 1 januari 1955 av 45 § se 1953:400 och 1954:000. Anvisningarna till 45 § upphöra vid sistnämnda tidpunkt att gälla se 1954:000.

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till föreningar influtna medlemsavgifter. Bestämmelsen att — — — nämnda lag.

till 24 §.

2. Såsom av 24 § 1 mom. sista stycket framgår, skall avkastning av plantering eller trädgårdsland, i den mån planteringen eller trädgårdslandet är att anse endast såsom tillbehör till bostadslägenhet och användes företrädesvis för ägarens personliga trevnad, icke särskilt redovisas, och får å andra sidan enligt 25 § underhållskostnaden ej avdragas. Värdet av berörda förmån skall tagas i beräkning vid bestämmande av bostadsvärdet.

Om däremot — — — uppgivna intäkterna.

Föreligger handelsträdgårdsrörelse, — — — av rörelse.

3. Med bostadsförening — — — eller bolaget.

till 36 §.

1. Vid beräkning av realisationsvinst upptages såsom intäkt vad som erhållits för den avyttrade egendomen. Avdrag får ske för alla omkostnader för förvärvet och avyttringen, således för erlagd köpeskilling, för vad som nedlagts på förbättring av egendomen, för inköps- och försäljningsprovision, för stämpelkostnader m. m. Hit räknas jämväl kostnad, som under tid, då intäkt av avyttrad annan fastighet eller i förekommande fall del därav beräknats enligt 24 § 2 eller 3 mom., nedlagts på reparation och underhåll av fastigheten eller fastighetsdelen, i den mån den avyttrade egendomen på grund därav vid avyttringen befunnit sig i bättre skick än vid förvärvet. Har den skattskyldige tidigare fått åtnjuta avdrag för värdeminskning av den avyttrade egendomen eller dyl., skall å andra sidan, i den mån ej vad som vid avyttringen återbekommit av de avskrivna beloppen inräknas i intäkt av rörelse, omkostnadsbeloppet minskas med detta avdrag. Vidare får vid vinstberäkningen den skattskyldige åtnjuta avdrag för under beskattningsåret utbetalda förvaltningskostnader och räntor, därest dessa ej böra hänföras till annan förvärvskälla.

till 38 §.

2. Till intäkt av kapital hänföres sådan utdelning från aktiebolag eller ekonomisk förening, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, men däremot icke — med undantag som i andra stycket sägs — utdelning, som utgår efter annan grund, t. ex. i förhållande till gjorda inköp eller försäljningar. Dylig utdelning är skattefri, där den blott innebär en minskning i levnadskostnader, och skall i annat fall hänföras till den förvärvskälla, vartill den på grund av sin beskaffenhet är att räkna. Sålunda hänföres exempelvis till inkomst av jordbruk respektive rörelse näringsidkares utdelning från ekonomisk förening i form av pristillägg å varor, som han sålt till föreningen, eller i form av rabatt för varor, som han för sin näring inköpt av föreningen.

Utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som utgått anorledes än i förhållande till innehavda andelar eller aktier, räknas såsom intäkt av kapital för medlemmen eller delägaren, om och i den mån utdel-

ningen överstiger sådana på beskattningsåret belöpande avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, vilka icke äro att anse som kapitaltillskott.

Har bostad eller annan förmån, som tillkommit medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap, helt eller till övervägande del varit av medlemmen eller delägaren mot vederlag upplåten till annan under hela eller större delen av beskattningsåret, räknas vederlaget jämte värdet av bostad eller annan förmån, som medlemmen eller delägaren för eget bruk förfogat över, såsom intäkt av kapital för medlemmen eller delägaren.

Har bostad eller annan förmån av fastighet, varav intäkten beräknas enligt 24 § 3 mom., tillkommit medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap och är icke fråga om upplåtelse som i tredje stycket sägs, skall värdet av bostaden eller förmånen icke räknas såsom skattepliktig intäkt för medlemmen eller delägaren. I följd härav må, såvitt fråga ej är om till rörelse hänförlig utgift, avdrag icke ske för medlemmens eller delägarens inbetalningar till föreningen eller bolaget eller för andra omkostnader, som äro hänförliga till innehavet av bostaden eller förmånen.

till 39 §.

3. Där vederlag för upplåtelse av lägenhet, vilken tillkommit medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap, enligt bestämmelserna i punkt 2 tredje stycket av anvisningarna till 38 § upptagits såsom skattepliktig intäkt för medlemmen eller delägaren, får avdrag för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som icke äro att anse såsom kapitaltillskott, göras i den mån beloppet av inbetalningarna överstiger utdelning som skett annorledes än i förhållande till innehavda andelar i föreningen eller aktier i bolaget. Avdrag må jämväl ske för sådana av upplåtelsen föranledda kostnader, som bestritts av medlemmen eller delägaren själv. Kostnad för reparation och underhåll må anses såsom föranledd av upplåtelsen endast i vad avser avhjälpande av brist eller skada, som uppkommit under upplåtelsestiden.

Med kapitaltillskott menas dels medlems inbetalning å insats i föreningen och delägars inbetalning å aktie dels ock sådan ytterligare inbetalning av medlem eller delägare, som är avsedd att inom föreningen eller bolaget användas för fondering såsom genom kapitalavbetalning å skuld eller genom ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring av fastigheten eller genom annan stadigvarande kapitalplacering. Där lägenhet är upplåten med hyresrätt och således icke med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, skall dock icke någon del av hyresavgiften anses såsom kapitaltillskott. Verkställes fondering inom förening eller bolag, utan att det framgår vilka medel därför användas, skola i första hand anses för fondering använda andra medel än medlemmarnas eller delägarnas inbetalningar under beskattningsåret eller de under året influtna hyrorna för lägenheter, som varit uthyrda till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap. Vad därefter återstår av det till fondering använda beloppet skall fördelas på nämnda inbetalningar och hyror efter deras inbördes storlek, och skall vad därvid belöper på de inbetalningar, som verkställts för de med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt upplåtna lägenheterna, anses såsom kapitaltillskott.

till 54 §.

1. Den befrielse från skattskyldighet för utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som enligt 54 § a) är medgiven svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, har avseende jämväl å utdelning, som uppburits efter annan grund än i förhållande till innehavda aktier eller andelar, dock icke utdelning för vilken det utdelande företaget må njuta avdrag enligt 29 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att äldre bestämmelser skola tillämpas vid 1954 års taxering samt vid eftertaxering för år 1954 eller tidigare år.

Vidare skall iakttagas, att denna lag skall, såvitt avser 45 §, äga giltighet allenast intill dess lagen den 5 juni 1953, nr 400, träder i kraft.

2) Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 45 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Härigenom förordnas, att 45 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 enligt detta författningsrums avfattning jämlikt lagen den 5 juni 1953, nr 400¹, skall — med giltighet från det sistnämnda lag träder i kraft — erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att anvisningarna till nyssnämnda paragraf skola — likaledes med giltighet från det lagen den 5 juni 1953, nr 400, träder i kraft — upphöra att gälla.

45 §.

Vid beräkning — — — motsvarande garantibeloppet.

Oaktat garantibelopp för regleringssamfällighet tillhörig regleringsdamm upptagits såsom skattepliktig inkomst för samfälligheten, skall dock ägare av strömfall med skyldighet att bidra till kostnaden för regleringsföretaget tillgodonjuta det i första stycket angivna, å regleringsdammen belöpande avdraget, i den mån detsamma motsvarar den på strömfallet belöpande andelen av nämnda kostnad.

3) Förslag

till

förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 40 a §, 53 § 1 mom. samt 78 och 142 §§ taxeringsförordningen den 28 september 1928² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

¹ Betr. tidigare lydelse av 45 §, jfr även 1954: 000.

² Senaste lydelse av 40 a § se 1930: 192, av 53 § 1 mom. se 1947: 513, av 78 § se 1951: 792 och av 142 § se 1947: 591.

40 a §.

1 mom. Har medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag under hela eller större delen av beskattningsåret helt eller till övervägande del till annan upplåtit honom i nämnda egenskap tillkommande lägenhet, skall till ledning för medlemmens eller delägarens taxering för inkomst eller förmögenhet varje år av föreningen eller bolaget lämnas uppgift om beloppet av medlemmens eller delägarens inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav som utgör kapitaltillskott ävensom angående värdet av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet. Omförmälda uppgift skall utan anmaning avlämnas senast den 15 februari under taxeringsåret i den ordning, som i 37 § 1 mom. sägs.

Uppgiften skall avfattas å blankett enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t.

2 mom. Efter anmaning av taxeringsintendent åligger det bostadsförening eller bostadsaktiebolag att även beträffande andra medlemmar eller delägare än som avses i 1 mom. i den omfattning, som i anmaningen angives, avlämna uppgift angående värdet av medlems eller delägares andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

3 mom. Det åligger bostadsförening eller bostadsaktiebolag att senast den 8 februari under taxeringsåret underrätta medlem eller delägare om värdet av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

I fall som avses i 1 mom. åligger det bostadsföreningen eller bostadsaktiebolaget att senast den 8 februari under taxeringsåret tillställa medlemmen eller delägaren uppgift angående de i berörda moment omförmälda förhållanden, i vad medlemmen eller delägaren angår.

4 mom. Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra vad i 1 eller 2 mom. stadgas skola bestämmelserna i 38 § 2 och 3 mom. samt 40 § 2 mom. äga motsvarande tillämpning.

Om ansvar för underlåtenhet att behörigen fullgöra föreskrifterna i 1—3 mom. stadgas i 142 §.

53 §.

1 mom. Deklarationsblanketter skola kostnadsfritt tillhandahållas i stad hos den lokala skattemyndigheten eller, där staden icke har egen uppbořdsförvaltning, hos magistraten eller kommunalborgmästaren och å landet hos ordförande i kommunalnämnd samt därjämte, då fråga är om allmän fastighetstaxering, hos ordförande i beredningsnämnd och, då fråga är om årlig taxering, hos ordförande i taxeringsnämnd. Vad nu sagts om deklara-tionsblanketter för årlig taxering skall gälla även i fråga om blanketter till uppgifter enligt 40 a § 1 mom. samt 41 och 42 §§; och skola blanketter till uppgifter enligt 42 § kostnadsfritt tillhandahållas jämväl hos den, som utbetalar utdelning eller ränta, som där avses.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande åligger huvudsakligen:

a) att tillhandahålla deklara-tionsblanketter och blanketter till uppgifter enligt 40 a § 1 mom. samt 41 och 42 §§ samt att meddela den, som därom framställer begäran, erforderliga uppgifter om honom åliggande deklara-tionsskyldighet och sättet för dess fullgörande;

b) att, då — — — vinnande behövt.

Det åligger — — — nämnden kunna lämnas.

På begäran — — — ordföranden kunna lämnas.

142 §.

Den, som ej behörigen fullgör vad honom enligt 18, 19, 23, 33 eller 34 §, 35 § 1 eller 2 mom., 40 a § 1, 2 eller 3 mom. eller 42 § 4 mom. andra stycket åligger, skall, där ej försummelsen eljest är med straff belagd, böta högst trehundra kronor. Vad nu sagts gälle ock om den, som ej behörigen fullgör vad honom åligger jämlikt förordnande, som meddelats enligt 35 § 4 mom. eller 42 § 4 mom. tredje stycket eller 42 § 5 mom.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955.

Till utskottets behandling har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 323 av herr *Spetz* samt II: 436 av herrar *Sjölin* och *Kristensson* i Osby, vari hemställts, »att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 37 måtte besluta att inkomst av fastighet, som äges av bostadsförening eller bostadsaktiebolag, skall upptagas med 2,5 % av fastighetens taxeringsvärde med avdrag för räntekostnader för lånat kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld»; ävensom

2) de likalydande motionerna I: 390 av herr *Svärd* samt II: 501 av herrar *Stazäng* och *Munktell*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 37».

Rörande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, tillåter sig utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 436 och II: 501.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Nu gällande bestämmelser om beskattning av bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt av dessas medlemmar eller delägare återfinnes i 24 §, 25 § 1 mom. och 45 § kommunalskattelagen jämte anvisningar till 24 § punkt 3, till 25 § punkt 5, till 38 § punkt 2 och till 45 § punkt 2 i samma lag. Samtliga bestämmelser med undantag av 45 § med tillhörande anvisning är tillämpliga jämväl vid statsbeskattningen enligt vad som framgår av 2 och 3 §§ förordningen om statlig inkomstskatt.

Bestämmelsernas tillämpningsområde framgår av punkt 3 av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen. Där sägs att med bostadsförening och bostadsaktiebolag förstås ekonomisk förening och aktiebolag, vars verksamhet uteslutande eller huvudsakligen består i att åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare bereda bostäder i hus, som äges av föreningen eller bolaget. Vad angår bostadsföreningar skiljer man efter tillkomsten av lagen den 25 april 1930 om bostadsrättsföreningar mellan tre olika slag av sådana föreningar, nämligen dels bostadsrättsföreningar, dels besittnings-

rättsföreningar och dels hyresföreningar. Med bostadsrättsförening förstås enligt sistberörda lag ekonomisk förening med ändamål att i föreningens hus åt medlemmarna upplåta bostäder eller andra lägenheter under nyttjanderätt för obegränsad tid. Besittningsrättsförening benämnes förening med samma ändamål som bostadsrättsförening men tillkommen före lagen om bostadsrättsföreningar och icke registrerad enligt denna. Hyresförening slutligen är sådan bostadsförening, som upplåter lägenheter allenast med hyresrätt för begränsad tid.

Innebörden av kommunalskattelagens bestämmelser om bostadsföreningar och bostadsaktiebolag är följande.

Medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag skattar — såsom för inkomst av annan fastighet — för värdet av bostad eller annan förmån från föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, som tillkommit medlemmen eller delägaren, ävensom för sådan utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie. Föreningen eller bolaget skattar — ävenledes såsom för inkomst av annan fastighet — för vad som till föreningen eller bolaget influtit från fastigheten samt för avgifter eller andra inbetalningar, som medlem eller delägare i sådan egenskap haft att utgöra till föreningen eller bolaget, till den del desamma icke är att anse såsom kapitaltillskott. Utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, räknas såsom intäkt av kapital eller undantagsvis såsom intäkt av rörelse. Från brutto-intäkten får medlem eller delägare göra avdrag för sådana driftkostnader för den innehavda lägenheten, vilka bestritts direkt av honom själv, ävensom för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som icke är att anse såsom kapitaltillskott. Föreningen eller bolaget äger rätt att njuta avdrag för sådan utdelning till sina medlemmar eller delägare, som utgått annorledes än å andelar eller aktier, dock ej för större belopp av det utdelade än som motsvarar beloppet av de inbetalningar från medlemmarna eller delägarna, vilka icke är att anse såsom kapitaltillskott.

Såsom framgår av vad nu sagts räknas inbetalning, som är att anse såsom kapitaltillskott, icke såsom intäkt för föreningen eller bolaget och får ej av medlemmen eller delägaren avdragas. Särskilda föreskrifter är meddelade om vad som bör förstås med kapitaltillskott. En viss skillnad göres därvid mellan sådana föreningar, som plägar upplåta lägenheter allenast med hyresrätt för begränsad tid (hyresföreningar) samt andra föreningar. Det stadgas nämligen att, där lägenhet är upplåten med hyresrätt och således icke med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, ingen del av hyresavgiften anses såsom kapitaltillskott. I övriga fall skall med kapitaltillskott menas dels medlems inbetalning å insats i föreningen och delägares inbetalning å aktie dels ock sådan ytterligare inbetalning av medlem eller delägare, som är avsedd att inom föreningen eller bolaget användas för fondering såsom genom kapitalavbetalning å skuld eller genom ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring av fastigheten eller genom annan stadigvarande kapitalplacering.

Till ledning för bedömande av huru mycket av verkställda inbetalningar som skall betraktas såsom kapitaltillskott, har särskilda föreskrifter meddelats. Härutinnan har till en början stadgats, att om fondering inom förening eller bolag verkställs utan att det framgår vilka medel därför användes, skall i första hand anses för fondering använda andra medel än medlemmarnas eller delägarnas inbetalningar under beskattningsåret eller de under året influtna hyror för lägenheter, som varit uthyrda till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap. Vidare föreskrives, att återstoden av det till fondering använda beloppet skall fördelas på nämnda inbetalningar och hyror efter deras inbördes storlek, och skall vad därvid belöper på de inbetalningar, som verkställts för de med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt upplåtta lägenheterna, anses såsom kapitaltillskott.

Avdrag för värdeminskning å bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhöriga byggnader, maskiner och andra inventarier tillkommer föreningen eller bolaget. Medlem av föreningen eller delägare i bolaget äger således icke åtnjuta dylikt avdrag.

I fråga om avdrag för vad som genom fastighetsskatt blivit beskattat (procentavdrag) gäller, att medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag, som med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt innehaft lägenhet i föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, skall tillgodonjuta den del av avdraget, som på lägenheten belöper, medan återstoden skall tillkomma föreningen eller bolaget. Däremot skall procentavdraget för lägenheter, som upplåtits till medlemmar eller delägare med hyresrätt, tillkomma föreningen eller bolaget.

För bestämmande av det avdrag, som enligt vad nyss sagts medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger tillgodonjuta, skall fastighetens taxeringsvärde fördelas på lägenheterna i fastigheten efter förhållandet mellan deras värden. Fördelning, som sålunda verkställts, bör i allmänhet tillämpas, till dess ändring göres av fastighetens taxeringsvärde.

För att underlätta tillämpningen av bestämmelserna om beskattning av bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt av dessas medlemmar har i 40 a § taxeringsförordningen meddelats föreskrifter om särskilda uppgifter från sådana föreningar eller aktiebolag. Dessa föreskrifter innefattar i huvudsak följande.

Bostadsförening eller bostadsaktiebolag skall vid sin självdeklaration foga vissa uppgifter, avsedda att tjäna till ledning såväl för företagets taxering som även och i synnerhet för medlemmarnas eller delägarnas taxering, nämligen om namn för en var medlem eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i föreningens eller bolagets fastighet, om hemvist för varje dylik medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i fastigheten, om beskaffenheten av varje dylik lägenhet och dess hyresvärde, om beloppet av en var medlems eller delägars inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav utgör kapitaltillskott, om beskaffenheten av lägenheter, som upplåtits till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap, ävensom om sammanlagda beloppet av hyror eller andra avgifter för sådana lägen-

heter samt slutligen, såvitt angår medlemmar eller delägare som innehar lägenheter med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, om huru mycket av fastighetens taxeringsvärde som belöper å varje sådan lägenhet. I dylik uppgift skall ytterligare lämnas upplysning om värdet av varje medlems eller delägaras andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet. Vidare har bostadsförening eller bostadsaktiebolag att till ledning för taxeringen av sådana medlemmar eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenheter i föreningens eller bolagets fastighet men som icke är mantals-skrivna i fastigheten, att till taxeringsmyndigheten lämna bestyrkt utdrag av nyssberörda uppgift i vad dylik medlem eller delägare angår. Det åligger där-jämte bostadsförening eller bostadsaktiebolag att senast den 8 februari under taxeringsåret tillstålla varje medlem eller delägare meddelande om de för-hållanden, som enligt vad nyss sagts skall för medlemmen redovisas i den vid företagets egen självdeklaration fogade uppgiften.

1950 års skattelagssakkunniga, som övervägt frågan om förenklade be-stämmelser på förevarande område, har med skrivelse den 30 oktober 1953 överlämnat *promemoria angående beskattning av bostadsföreningar och bo-stadsaktiebolag samt av deras medlemmar eller delägare*. Vid promemorian fogade, av de sakkunniga utarbetade författningsförslag har såsom *Bihang* fogats vid statsrådsprotokollet.

Över promemorian har efter remiss *yttranden* avgivits av kammarrätten, riksskattenämnden, bostadsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges fastighetsägareförbund, Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a., Stockholms bostadsföreningars centralförening u. p. a., Malmö bostadsföreningars centralorganisation för-ening u. p. a. samt Svenska riksbyggen.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen får utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen här-utinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propo-sitionen, nämligen

1950 års skattelagssakkunnigas promemoria, s. 11—19.

Remissyttrandena, s. 19—29.

Departementschefen, s. 30—36.

Av innehållet i de i ämnet väckta *motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna* I:323 och II:436 har uttalats, att motionärerna inte hade något att invända mot att schablonmetoden prin-cipiellt tillämpades även för bostadsrättsföreningar. Motionärerna ansåge emellertid den föreslagna räntesatsen för hög.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I:390 och II:501 framförda yrkandet har anförts bl. a. följande. Ett överförande av skattskyldigheten från medlemmarna i bostadsförening eller delägarna i bostadsaktiebolag till företagen innebure i och för sig icke att nettointäkten av den fastighet varom fråga vore underginge någon ändring till sin totala storlek. Det sammanlagda skattebeloppet bleve dock ett annat på grund av att statskatten vore progressiv i fråga om fysiska personer men proportionell vad anginge föreningar och aktiebolag. Förslaget, att skattskyldigheten i fortsättningen skall åvila företagen, innebure alltså, som även departementschefen framhållit, att hänsyn icke toges till den individuella skatteförmågan. Förslaget vore därför principiellt icke motiverat. Även förslaget om övergång till en schablonmässig taxering av bostadsföreningarna och bostadsaktiebolagen stode i strid mot gällande beskattningsprinciper. Vad i detta sammanhang anförts om att bostadsrätten innehades för att tillgodose medlemmarnas behov av bostad saknade relevans vid den skattemässiga bedömningen. Oavsett om juridisk person, som dreve uthyrningsverksamhet, uppläte lägenhet till person som vore intressent inom företaget eller till helt utomstående person, borde såsom skattepliktig inkomst upptagas del verkliga beloppet, icke ett fingerat sådant. Att tillämpa två olika beskattningsmetoder i fråga om samma slag av förvärvskälla tedde sig stötande mot bakgrunden av den allmänt erkända principen om likformighet i beskattningen. Medan enligt företagna utredningar övergången till schablonmässig taxering av villaägares fastighetsinkomst skulle innebära en skärpt beskattning, ledde metoden för bostadsföreningarna till en lindring. Bostadsföreningarna intoge redan tidigare en privilegierad ställning i fråga om möjligheterna att få åtnjuta statliga subventioner vid fastighetens uppförande. De komme nu också att privilegieras vad gällde beskattningen. Det vore stridande mot de principer som riksdagen tidigare accepterat att skatteledes utgiva subventioner till vissa samhällsgrupper.

Det förhållandet att den hittillsvarande beskattningsordningen lett till varierande resultat för olika bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag vore uppenbarligen icke ett giltigt skäl för en omläggning. Snarare visade detta, hur olämpligt det vore att övergå till schablonmässig taxering. Med hänsyn till att hyresregleringen lett till en betydande stelhet och ojämnhet i hyres-sättningen vore det föga realistiskt att gå ut ifrån att nettointäkterna bort vara någorlunda jämna.

Utskottet. Genom beslut av 1953 års riksdag infördes särskilda regler för beräkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter. Bestämmelserna innebär, att inkomstberäkning efter de grunder, som tillämpas för förvärvskällor i allmänhet, icke skall ske för dessa fastigheter. Inkomsten av villafastighet skall i stället bestämmas enligt en förenklad schablonmetod. I princip skall skattepliktig inkomst av en- och tvåfamiljsfastighet anses föreligga endast i den mån ägaren däri har ett eget kapital, som han drar nytta av genom innehavet av fastigheten. Beräkningen av nettointäkten skall av tek-

niska skäl ske på det sättet att såsom bruttointäkt upptages ränta — beräknad efter 3 procent — å hela det i fastigheten befintliga kapitalet, vilket skall anses motsvara fastighetens taxeringsvärde, varefter avdrag göres för ägarens verkliga utgift för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt, i förekommande fall, för tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Införandet av schablonmetoden vid inkomstberäkningen av en- och tvåfamiljsfastigheter motiverades bl. a. med att dessa fastigheter hade en väsentligt annan karaktär än övriga fastigheter av annan fastighets natur, i det att villafastigheterna i allmänhet innehades för att tillgodose ägarens behov av bostad medan t. ex. hyresfastigheter innehades i syfte att förvärva inkomst. 1953 års bevillningsutskott, som i sitt betänkande nr 50 tillstyrkte det i propositionen nr 187 framlagda förslaget till bestämmelser om schablontaxering, yttrade härutinnan bl. a., att inkomsttaxeringen i princip icke påverkades av det sätt, varpå en skattskyldig tillgodosåge sitt behov av bostad. Det syntes därför ägnat att främja jämlikhet och rättvisa i beskattningen, om denna grundsats genomfördes även beträffande skattskyldiga, som tillgodosåge sitt bostadsbehov genom innehav av en- eller tvåfamiljsfastighet.

Ett annat skäl för antagandet av schablonmetoden var att erfarenheterna från taxeringsarbetet utvisade, att stora svårigheter mött vid tillämpningen av förut gällande bestämmelser vad avser såväl beräkningen av bruttointäkten som kontrollen av avdrag för omkostnader. I denna del uttalade 1953 års bevillningsutskott bl. a., att utskottet funne att ett genomförande av det i propositionen framlagda förslaget skulle innebära en avsevärd och värdefull förenkling av både de skattskyldigas deklaraionsbestyr och taxeringsmyndigheternas och skattedomstolarnas åligganden. Utskottet ansåg vidare det vara en avgjord fördel, att åtskilliga uppskattnings- och bedömningsfrågor, som kunde vara föremål för olika uppfattningar och därför ofta lett till skatteprocesser, vid förslagets genomförande skulle bortfalla.

Vad beträffar procenttalet för beräkning av bruttointäkten av villafastigheter erinrade utskottet om att en i propositionen redovisad undersökning av vissa år 1953 avgivna deklaraioner gäve vid handen, att taxeringsutfallet vid begagnandet av procenttalet 3 i genomsnitt kunde beräknas bli det samma som vid tillämpningen av den vanliga inkomstberäkningen. Utskottet framhöll även att berörda undersökningar utvisade att fastställandet av detta procenttal innebure att nettointäkten komme att motsvara blott 2,4 procent av det egna kapitalet. En sänkning av procenttalet till 2,5 skulle medföra att nettointäkten skulle motsvara endast 1,23 procent av det egna kapitalet.

I den föreliggande propositionen föreslås, att inkomst av fastighet som äges av bostadsförening eller bostadsaktiebolag skall beräknas enligt den i det föregående omnämnda förenklade schablonmetod, som år 1953 infördes för en- och tvåfamiljsfastigheter. Såsom intäkt förordas i enlighet härmed skola upptagas ett belopp motsvarande 3 procent av fastighetens taxeringsvärde. Från intäkten avses skola medgivas avdrag för ränta å lånat

i fastigheten nedlagt kapital. Den föreslagna schablontaxeringen innebär bl. a. att den skattskyldighet för värdet av bostadsförmån eller annan förmån av bostadsföretagens fastighet, som hittills åvilat medlemmarna eller delägarna, bortfaller. Skattskyldigheten för fastighetsinkomsten överflyttas i stället helt på föreningarna och bolagen. Det avdrag för gäldranta som är medgivet enligt schablonmetoden skall på grund härav enligt förslaget tillkomma bostadsföreningarna och bostadsaktiebolagen.

Inkomstberäkningen vid taxering av fastigheter som äges av bostadsföreningar och bostadsaktiebolag förorsakar för närvarande ett betydande arbete för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna till följd av de invecklade bestämmelserna i ämnet samt det omständliga deklarations- och uppgiftsförfarandet. I den praktiska tillämpningen uppstår härjämte stora svårigheter i fråga om beräkning av bruttointäkt och kontroll av avdrag för omkostnader. Det arbete, som nedlägges på sådan beräkning och kontroll, och de tvistigheter, som härvid uppkommer, står ofta icke i rimlig proportion till de värden, varom fråga är. Beskattningen avser ofta relativt små inkomstbelopp och berör ett icke ringa antal skattskyldiga. Det anförda utvisar enligt utskottets mening att genomförandet av en förenklad taxeringsmetod på förevarande område framstår såsom i hög grad önskvärt.

Såsom i propositionen framhålls kompliceras frågan om en förenkling på förevarande område av att det här gäller två olika kategorier skattskyldiga, nämligen dels medlemmarna i bostadsföreningarna och delägarna i bostadsaktiebolagen samt dels föreningarna och bolagen. 1950 års skattelags-sakkunniga, som framlagt det till grund för propositionen liggande förslaget i ämnet, har övervägt att icke föra förenklingen längre än att införa schablonberäkning endast av medlemmarnas och delägarnas fastighetsinkomst. Den nu föreskrivna uppdelade skattskyldigheten skulle sålunda kvarstå oförändrad. Emellertid har de sakkunniga funnit att man med en sådan metod blott delvis skulle vinna de fördelar i förenklingshänseende som eftersträvades. De sakkunniga har i stället förordat den ytterligare förenklingen att skattskyldigheten för fastighetsinkomsten helt överflyttades på bostadsföretagen. Departementschefen har i propositionen uttalat att de sakkunnigas förslag torde utgöra den enda tänkbara rationella lösningen.

I de likalydande motionerna I: 390 (av herr Svärd) samt II: 501 (av herrar Staxäng och Munktell) har yrkats avslag å propositionen. Till stöd för yrkandet har bl. a. anförts att genomförandet av schablonmetoden skulle innebära ett åsidosättande av principen om rättvisa och likformighet i beskattningen, att icke den verkliga utan en fingerad inkomst bleve beskattad samt att den föreslagna överflyttningen av skattskyldigheten för fastighetsinkomsten från medlemmarna i bostadsföreningarna och delägarna i bostadsaktiebolagen till förelagen innebure att hänsyn icke komme att tagas till den individuella skatteförmågan.

Vad beträffar påståendet att förslaget vore stridande mot principen om en rättvis och likformig beskattning får utskottet som sin mening uttala att det med hänsyn till ifrågavarande fastigheters karaktär framstår som motiverat att inkomstberäkningen vid taxering sker efter speciella grunder. Beträffande de med bostadsrätt innehavda lägenheterna kan liksom i fråga om villafastigheterna sägas att de innehaves icke i syfte att förvärva inkomst utan för att tillgodose innehavarens eller ägarens behov av bostad. Då detta behov får anses hänförligt till levnadskostnader anser utskottet skäl föreligga att vid taxeringen avvika från de beskattningsregler som gäller för beräkning av inkomst från förvärvskällor i allmänhet. Att därvid anknyta till den vid föregående års riksdag genomförda schablonmetoden för beräkning av inkomst av villafastigheter finner utskottet vara naturligt och följdriktigt.

Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om vad som i propositionen framhållits därom att schablonmetoder för beräkning av hyresvärde av bostadslägenhet redan nu tillämpas i stor utsträckning.

Den i propositionen föreslagna överflyttningen av skattskyldigheten för fastighetsinkomsten från medlemmarna i bostadsföreningarna och delägarna i bostadsföretagen innebär — såsom även departementschefen påpekat — att hänsyn ej kommer att tagas till den individuella skatteförmågan. Som skäl för en sådan ytterligare förenkling har anförts att den beskattning, varom här är fråga, gäller relativt ringa inkomstbelopp, att de föreslagna bestämmelserna icke kommer att medföra en skärpt beskattning i förhållande till nuvarande regler samt att desamma torde utgöra den enda möjliga lösningen till en rationell förenkling på området. Med hänsyn till de tungt vägande skäl av praktisk art som således kan åberopas för den i propositionen föreslagna och av de sakkunniga förordade anordningen, anser sig utskottet icke böra motsätta sig att densamma genomföres. I enlighet härmed tillstyrker utskottet det i propositionen framlagda förslaget till omläggning av bestämmelserna för beskattning av inkomst av bostadsförenings och bostadsaktiebolags fastighet. Utskottet avstyrker alltså de ovannämnda motionerna I: 390 och II: 501.

I de likalydande motionerna I: 323 (av herr Spetz) samt II: 436 (av herrar Sjölin och Kristensson i Osby) har yrkats, att procenttalet vid beräkning av bruttointäkt av bostadsföretagens fastigheter måtte fastställas till 2,5. Yrkandet torde få ses i sammanhang med ett i de likalydande motionerna I: 329 (av herr Spetz m. fl.) och II: 435 (av herr Sjölin m. fl.) framställt yrkande att procenttalet vid schablonberäkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter måtte nedsättas från 3 till 2,5. I sitt denna dag avgivna betänkande nr 17 har utskottet hemställt, att sistnämnda motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Vad beträffar yrkandet i de nu till behandling föreliggande motionerna får utskottet erinra om att på sätt i propositionen närmare redovisas verkställda undersökningar utvisar att schablontaxering med användande av ett procenttal av 3 icke kan

antagas leda till en skärpt beskattning utan tvärtom till en något lindrigare beskattning än en taxering enligt nu gällande bestämmelser. Att under sådana förhållanden för närvarande fastställa procenttalet till lägre tal än 3 anser utskottet icke böra komma i fråga. Utskottet avstyrker alltså motionerna I: 323 och II: 436.

De i propositionen framlagda förslagen i övrigt föranleder ej erinran eller särskilt yttrande av utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 37 och med avslag å de likalydande motionerna I: 323 av herr Spetz samt II: 436 av herrar Sjölin och Kristensson i Osby ävensom de likalydande motionerna I: 390 av herr Svärd samt II: 501 av herrar Staxäng och Munktell,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 45 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

3) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Stockholm den 23 februari 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Franzon, Gustaf Elofsson, Velandér*, Söderquist, Niklasson, Einar Eriksson och Damström; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Sundström*, Sjölin*, Brandt, Henriksson*, Vigelsbo*, Nilsson i Svalöv, Gustafson i Göteborg och Andersson i Essvik*.

* Icke närvarande vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 390 av herr *Svärd* samt II: 501 av herrar *Staxäng* och *Munktell*, avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 37,

samt att de likalydande motionerna I: 323 av herr *Spetz* samt II: 436 av herrar *Sjölin* och *Kristensson* i Osby måtte av riksdagen lämnas utan åtgärd.

II) av herrar *Spetz*, *Söderquist*, *Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Gustafson* i Göteborg, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Genom beslut — — — (= utskottet s. 11 rad 8 nedifrån — s. 14 rad 13 nedifrån) — — — och II: 501.

I de likalydande motionerna I: 323 (av herr *Spetz*) samt II: 436 (av herrar *Sjölin* och *Kristensson* i Osby) har yrkats, att procenttalet vid beräkning av bruttointäkt av bostadsföretagens fastigheter måtte fastställas till 2,5. I likhet med motionärerna finner utskottet att procenttalet 2,5 vid nuvarande ränteläge utgör en skälig grund för beräkning av bruttointäkten från ifrågavarande fastigheter. Utskottet tillstyrker förty motionerna I: 323 och II: 436.

De i — — — (= utskottet s. 15 rad 6—rad 7 uppfifrån) — — — av utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 37 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas och med bifall till de likalydande motionerna I: 323 av herr *Spetz* och II: 436 av herrar *Sjölin* och *Kristensson* i Osby, ävensom med avslag å de likalydande motionerna I: 390 av herr *Svärd* samt II: 501 av herrar *Staxäng* och *Munktell*,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med den ändringen, att 24 § 3 mom. erhåller följande lydelse:

24 §.

3 mom. Har fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag och har fastigheten uteslutande eller huvudsakligen använts för beredande av bostad åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare, skall såsom in-

täkt av fastigheten upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret. Finnes ej taxeringsvärde åsatt för året näst före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som gällt för åsättande av taxeringsvärde för året näst före taxeringsåret.

Att inkomst — — — till 38 §.

(Se vidare anvisningarna.)

2) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 45 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

3) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).